

מנהג בדת

לע"נ מרן רבי אהרן יהודה ליב
בן רבי נח צבי שטינמן זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 312 פרשת וישב תשפ"ו

זבחים צא-צז

הוא מותר רקיקי כהנים משמע שלמ"ד שמתנדבים שמן הכל לאישים, ולאביי קשה מהרישא ולר' זירא קשה מהסיפא, ויש לבאר שלר' זירא ברישא מדובר בשיריים שהם נאכלים ובסיפא מדובר בקומץ שהוא הולך לאישים אך לאביי קשה הרישא, ואין לומר ששנו את הרישא אגב הסיפא שתמיד כותבים את הסיפא אגב הרישא וקשה לומר שכותבים רישא בגלל הסיפא, ואמנם בא"י אמרו שאכן כותבים את הרישא אגב הסיפא, ויש להוכיח ממה ששנינו שלר"ע כל היין הולך לספלים ולר"ט השמן הולך לאישים ויש לדייק שכמו כל היין הולך לספלים כך כל השמן הולך לאישים, ויש לדחות שכל דבר כמו שהוא יין לספלים ושמן חלקו נאכל, ורב פפא אומר שנחלקו בזה תנאים שיש ברייתא שהמתנדב שמן לא יפחות מלוג ורבי אומר ג' לוגים, ואמרו התלמידים לפני רב פפא שהם נחלקו שלרבנן כשלומדים מדבר אחר לומדים את כל הפרטים שכמו שמתנדבים מנחה כך מתנדבים שמן וכמו שמנחה קומצה ושייריה נאכלים כך השמן קומצתו ושייריו נאכלים, ורבי סובר שכשלומדים מדבר אחר מעמידים את הנלמד במקומו שכמו שמתנדבים מנחה כך מתנדבים שמן אך מעמידים את השמן במקומו שכמו שבנסכים מקריבים ג' לוגים כך השמן ג' לוגים, וכמו שבנסכים כל השמן לאישים כך בנדבה כל השמן לאישים, ורב פפא אמר לאביי שאם לומדים ממנחה לכו"ע לומדים את הדבר לגמרי מהלמד אלא רבי למד מהפסוק אזרח, ורב הונא בר רב נתן הקשה לרב פפא ששנינו שלמדו מהפסוק קרבן מנחה שמתנדבים שמן ומביא ג' לוגים ורבי הוא הסובר שמביא ג' לוגים והוא למד להדיא ממנחה, אמר רב פפא אם יש ברייתא שכך אין ללמוד אחרת.

שמואל אומר שמי שהתנדב יין מזלף אותו על האישים שנאמר ויין תקריב לנסך חצי ההין אשה ריח ניחוח לה', ויש להקשות הרי הוא מכבה את האש, ויש לומר שכיבוי במקצת אינו כיבוי, אך קשה שר"נ אמר בשם רבה בר אבבה שהמוריד גחלת מהמזבח וכבהו חייב, ויש לומר שר"נ דיבר כשזה כל האש, עוד יש לומר שכיבוי של מצוה מותר, ויש להוכיח ממה ששנינו שר"א בן יעקב אמר שכשאמרה התורה לתרום את המזבח אין לומר שיכבה ויתרום שהרי כתוב לא יכבה א"כ גם במקצת אסור, ויש לומר ששם יש אפשרות שימתין שהגחלים לא ילחשו, ויש להוכיח ממה ששנינו שלר"ע היין לספלים ולר"ט השמן לאישים משמע שהיין לא ניתן לאש, ועוד שיש ברייתא שאומרת להדיא שהיין נסך לספלים ואין לומר שיתן על האש כי הוא מכבה, ויש לומר שזה תלוי במחלוקת ר' יהודה ור"ש אם יש איסור מכבה באינו מתכוון, ולפ"ז יוצא ששמואל סובר כר"ש, ויש להקשות ששמואל אמר שמותר לכבות גחלת של מתכת ברה"ר כדי שלא יזקוק בה רבים, דף צב ואין לכבות גחלת של עץ, ואם שמואל סובר כר"ש א"כ מותר לכבות גם גחלת של עץ שהרי אין חיוב במלאכה שאין צריך לגופה והוא לא צריך את גוף הכיבוי, ויש לומר שלענין דבר שאינו מתכוון הוא סובר כר"ש אך לענין מלאכה שא"צ לגופה שמואל סובר כר' יהודה.

רב הונא אומר שאם נטמאו הנסכים יעשה להם מערכה בפני עצמם ושורפם שכתוב בקודש באש תשרף וכן שנינו שדם ושמן ונסכים שנטמאו עושה להם מערכה בפני עצמם ושורפם, ושמואל אמר לרב חנא מבגדד שיביא לו עשרה אנשים והוא יאמר לפניהם שנסכים שנטמאו יעשה להם מערכה בפני עצמם.

פרק דם חטאת

משנה אם ניתז דם חטאת על בגד יש לכבסו, ואמנם הפסוק מדבר בחטאות שנאכלות שכתוב במקום קדוש תאכל אך גם חטאות פנימיות טעונות כיבוס שכתוב תורת החטאת שיש תורה אחת לכל החטאות, אך חטאת פסולה אין דמה טעון כיבוס בין אם היתה לה שעת הכושר ובין אם לא היתה לה

דף צא יש להוכיח בספק אם תדיר קודם או מקודש קודם, ששנינו במשנה שתמידים קודמים למוספים אף שמוספים חשובים יותר שהם באים מכח שבת, אך יש לדחות שכמו ששבת מעלה את המוספים כך היא מעלה את התמידים, ויש להוכיח ממה שמוספי שבת קודמים למוסף ר"ח, ויש לדחות שכמו שר"ח מעלה את המוסף שהוא נקרא מועד כך הוא יעלה את מוספי השבת, ויש להוכיח ממה שמוספי ר"ח קודמים למוספי ראש השנה אף שר"ה קדוש יותר, ויש לדחות שכמו שראש השנה מעלה את המוסף שלו כך הוא מעלה את מוספי ר"ח, ויש להוכיח ממה ששנינו שברכת היין תדירה וכיון שתדיר קודם היא קודמת לקידוש היום אף שברכת היום קדושה, ויש לדחות שכמו ששבת מעלה את קידוש היום כך היא מעלה את ברכת היין, ויש להוכיח מדברי ר' יוחנן שאם הגיע זמן מנחה ועדיין לא התפלל מוסף יקדים להתפלל מנחה שהיא תדירה, אך יש לדחות שכמו ששבת מעלה את תפלת מוסף כך היא מעלה את תפלת המנחה, ויש להוכיח מדברי המשנה ששלמים של אתמול קודמים לחטאת ואשם של היום משמע שאם שניהם של היום חטאת ואשם קודמים אף ששלמים תדירים יותר, ורבא דוחה שודאי שמקודש עדיף על מצוי אך השאלה היא על תדיר מצד הזמן, ורב הונא בר יהודה מקשה וכי מצוי לא נחשב תדיר הרי שנינו אוציא פסח מקרבן חטאת שאינו תדיר ולא אוציא מילה שהיא תדירה והיא לא באה מחמת זמן, ורבא מבאר שמילה היא תדירה במצוות ועוד יש לומר שמילה נחשבת כתדיר לעומת פסח.

הסתפקו באופן שיש תדיר ושאינו תדיר וקדם ושחט את שאינו תדיר האם אומרים שכיון ששחט יכול להקריבו או שיתן לאחר שימסר בדמו ויקריב את התדיר ואח"כ יתן את הדם של מה שאינו תדיר, ורב הונא מסורא מוכיח ממה ששנינו שאם היו שלמים של אתמול וחטאת ואשם של היום שלמים של אתמול קודמים משמע שאם היה של היום כמו אתמול והיינו ששחט קודם את השלמים בכ"ז יקדים את החטאת והאשם, ויש לדחות ששלמים של אתמול וחטאת ואשם של היום מדובר שהם כבר שחוטים אך אם שחט שלמים ועדיין לא שחט את החטאת והאשם יש להסתפק, ויש להוכיח ממה ששנינו שברכת היין תדירה וברכת היום אינה תדירה ותדיר קודם אף שכבר קדש היום וזה כאילו שחט את שאינו תדיר, ויש לדחות שכיון ששניהם מגיעים זה כאילו שניהם שחוטים, ויש להוכיח מדברי ר' יוחנן שיקדים תפלת מנחה לתפלת מוסף למרות שכבר הגיע זמן מוסף, ויש לומר שזה כאילו שניהם שחוטים, ורב אחא בר רב אשי הוכיח ממה ששנינו שאם שחט את הפסח קודם חצות פסול שכתוב בו בין הערביים ואם שחטו קודם לתמיד כשר וימסר בדמו עד שיזרוק את הדם, ומבאר רבינא שמדובר ששחט את התמיד תחילה, ורב אחא סבא מדייק כדברי רבינא שכתוב שם שימסר בדמו עד שיזרוק דם התמיד ולא כתוב עד שישחוט ויזרוק דם.

הכהנים רשאים לאכול את הקרבנות כרצונם שכתוב למשחה לגדולה כדרך שהמלכים אוכלים.

משנה ר"ש אומר שאם רואים שמחלקים שמן לאכילת כהנים בעזרה לא שואלים מהו אלא ודאי הוא מותר רקיקי ישראל ולוג שמן של מצורע, ואם רואים שמן שניתן על האישים לא שואלים מהו אלא הוא מותר רקיקי מנחת כהנים ומנחת כהן משיח שלא מתנדבים שמן, ור' טרפון אומר שמתנדבים שמן. **גמרא עמוד ב** שמואל אומר שלר"ט מי שמתנדב שמן קומץ ממנו ושייריו נאכלים שכתוב בפסוק קרבן מנחה שמתנדבים שמן, ולומדים ממנחה שכמו שהיא נקמצת ושייריה נאכלים כך קומץ את השמן ושייריו נאכלים, ור' זירא אומר שיש ללמוד מדברי ר"ש במשנה שאמר אם ראית שמן נתחלק הוא ממותר רקיקים משמע שלמ"ד שמתנדבים שמן הוא מתחלק לכהנים, ואביי אומר שמהסיפא יש לדייק שאם ראית שמן על האישים

מהמת ושאר המאהילים לרבות אכן מנוגעת, וביאר אביי שלכו"ע מה שעובר מעל אינו כמונת, ונחלקו שר"ע גזר שמא ינוח ורבנן לא גזרו ור"ע מודה בהזאה כיון שכבר הזה, ואביי מבאר שר"א ורבנן נחלקו במי חטאת שנטמאו שלר"א לומדים טומאה קדומה מטומאה שבאה באותה שעה של מזה על נדה ולחכמים לא לומדים מטומאה שבאה באותה שעה, ורבא אומר שלכו"ע לא לומדים טומאה קדומה מטומאה שבאה באותה שעה, אלא נחלקו שלר"א הזאה צריכה שיעור ומצרפים להזאות שגם אם טמאה ההזאה הראשונה מצרפים את ההזאה השנייה, ולחכמים הזאה לא צריכה שיעור וכבר נטהרה מההזאה הראשונה ואי אפשר ללמוד ממנה טומאה קדומה.

חטאת פסולה אין דמה טעון כיבוס ובברייתא למדו מהפסוק **מדמה** כשרה ולא פסולה, ור"ע אומר שאם היתה לה שעת הכושר דמה טעון כיבוס ואם לא היתה לה שעת הכושר דמה לא טעון כיבוס ולר"ש גם בהיתה לה שעת הכושר דמה לא טעון כיבוס ור"ש דרש מהפסוק **אותה** ומהפסוק **מדמה**, אחד מלמד כשלא היתה שעת הכושר ואחד מלמד כשהיתה שעת הכושר, ור"ע למד **מאותה** למעט תרומה ור"ש סבר שקדשים קלים לא טעונים מריקה ושטיפה וק"ו שתרומה לא טעונה מריקה ושטיפה.

משנה אם ניתז מהצואר על הבגד אינו טעון כיבוס ואם ניתז מהקרן או מהיסוד אינו טעון כיבוס ואם נשפך על הרצפה ואספו אינו טעון כיבוס ודם טעון כיבוס רק כשהתקבל בכלי והוא ראוי להזאה. **גמרא** שנו בברייתא שאין לומר שכשניתז מהצואר לבגד טעון כיבוס שכתוב **אשר יזה** שרק בראוי להזאה ובברייתא נוספת למדו שאם ניתז מהקרן והיסוד אינו טעון כיבוס שכתוב **אשר יזה** פרט למה שכבר הוזה.

עמוד ב שנינו במשנה שבנשפך על הרצפה ואספו אינו טעון כיבוס והיא כוללת שוב שרק אם התקבל בכלי טעון כיבוס והיינו שהמשנה מבארת את הטעם מדוע נשפך על הרצפה ואספו אינו טעון כיבוס כי רק כשהתקבל בכלי והוא ראוי להזאה הוא טעון כיבוס.

ראוי להזאה ממעט כשקיבל פחות מכדי הזאה בשני כלים, שר' חלפתא שנה לגבי מי חטאת שאם קיבל בכל כלי פחות מכשיעור שלא קידש, והסתפקו מה הדין בחטאת פנימית אם קיבל פחות מכדי הזאה ועירב שוב האם נאמר הלכה במי חטאת ולא לומדים מהלכה או שכמו שבמי חטאת נאמר **וטבל במים** כך יש ללמוד ממה שכתוב **וטבל בדם**, ויש להוכיח מדברי ר' זריקא בשם ר"א שגם בדם לא קידש.

רבא אומר ששנינו על הפסוק **וטבל** ולא יספג בשולי הכלי, **מבדם** לומדים שיהיה בו שיעור טבילה מעיקרו, **מן הדם** הכוונה לדם שבענין וצריך לכתוב **בדם** וגם **וטבל** שאם היה כתוב **וטבל** לא היינו לומדים שצריך שיעור טבילה לכן כתוב **בדם** ואם היה כתוב **בדם** היינו אומרים שיכול לספג לכן כתוב **וטבל**, ומן הדם היינו הדם שבענין אמר רבא שזה בא למעט שיריים שבאצבע וזה כדברי ר"א שאמר ששיריים שבאצבע פסולים, ורבין בר רב אדא אמר לרב שתלמידך רב עמרם הקשה ממה ששנינו שאם היה מזה ונתזה ההזאה מידו קודם הזאה טעון כיבוס אחר הזאה לא טעון כיבוס, ולכאורה הכוונה שאם קודם שגמר להזות לא טעון כיבוס ואם אחר שגמר להזות אינו טעון כיבוס ומשמע גם כשניתז מהשיריים שבאצבע, ויש לדחות שעד שלא יצאה ההזאה מידו טעון כיבוס ומשיצא ההזאה מידו אינו טעון כיבוס, ואביי מקשה ששנינו שאם גמר להזות מקנח ידו בגופה של פרה ואם לא גמר מקנה אצבעו ומה שמקנח בגוף הפרה לומדים מהפסוק **ושרף את הפרה לעיניו** אך קשה במה מקנח את אצבעו ומבאר אביי שמקנח בשפת מזרק כמו שקוראים למזרק **כיפורי זהב**.

משנה אם ניתז על העור קדם שהופשט אינו טעון כיבוס ולר' יהודה אם ניתז אחר שהופשט הוא טעון כיבוס ור"א סובר שגם אם ניתז משהופשט אינו טעון כיבוס אלא במקום הדם ודבר שהוא ראוי לקבל טומאה וראוי לכיבוס, ובין בגד ובין עור ובין שק טעונים כיבוס, הכיבוס הוא במקום קדוש וכן שבירת כלי חרס היא במקום קדוש וכן מריקה ושטיפה בכלי נחושת היא במקום קדוש, ובכיבוס יש חומרא בחטאת מכל קדשי קדשים. **גמרא** ר' יהודה בברייתא למד בברייתא כיבוס

שעת הכושר, אם לנה או נטמאה או שיצאה זה נקרא שהיה לה שעת הכושר ואם נשחטה על מנת לאכלה חוץ לזמנה או חוץ למקומה או שקבלו פסולים וזרקו את דמה זה נקרא שלא היה לה שעת הכושר. **גמרא** יש להקשות שאם לומדים שתורה אחת לכל החטאות א"כ גם בחטאת העוף נצריך כיבוס והרי שנינו שאין לומר שדם חטאת העוף טעון כיבוס שכתוב זאת, ומבאר ר"ל בשם בר קפרא שכתוב בפסוק **תשחט** ומדובר בנשחטות, אך קשה א"כ הפסוק מדבר רק בנאכלות שכתוב **במקום קדוש תאכל** ואילו פנימיות אין דמם טעון כיבוס, ויש לומר שהתורה רבתה תורת ואין לרבות חטאת העוף שכתוב **זאת** ומסתבר לרבות פנימיות שהם בהמה ונשחטים בצפון ודמם מתקבל בכלי **עמוד ב** וניתן על הקרן וניתן באצבע ובחודה של קרן ואימוריו ניתנים על האישים, ואין לומר שנרבה חטאת העוף שהיא קרבה בעזרה כמותה ונאכלת כמו חטאת חיצונה שביותר דברים חטאת פנימית דומה לחיצונה מאשר חטאת העוף, ורב יוסף אומר שיש מיעוט **יאכלנה** לזו ולא לאחרת וממעטים נאכלת כמותה וצריך גם את המיעוט של **זאת** שלא נאמר שכתוב **יאכלנה** כדרך הפסוק, קמ"ל **זאת** למעט, ורבה אומר שכתוב **אשר יזה מדמה** ומדובר בדם של חטאת שהיא בהזאה, אך קשה שהמשנה עצמה אומרת אף שהפסוק מדבר בנאכלות ויש לומר שזה רק לענין מריקה ושטיפה אך לענין כיבוס מרבים **אשר יזה** והיינו פנימיות, אך לפ"ז המשנה לא היתה צריכה לכתוב אחד הנאכלות ואחד הפנימיות אלא אחד הפנימיות ואחד הנאכלות, ויש לומר שאכן יש לשנות כך, ואין לרבות חטאת העוף שהתורה מיעטה **זאת** ואין למעט חיצונה שכתוב **תורת** ומסתבר לרבות חיצונות שהם בהמה ושחיטת צפון וקבלה בכלי וקרן ואצבע וחודה של קרן וניתן מהם לאישים, ואין לומר שנרבה חטאת העוף שהיא הזאה כמותה כי זה יותר דומה לחיצונה.

ר' **אבין** מסתפק כשהכניס חטאת העוף עם דמה בצוארה לפנים האם צוארה הוא ככלי שרת ונפסל כנכנס להיכל או שזה כצואר בהמה שאין פסול נכנס שכתוב **מדמה** ולא מבשרה, ויש להוכיח ממה ששנינו שאם פרכסה ונכנסה לפנים וחזרה כשרה משמע שאם הוא הכניסה פסולה, אך יש להקשות גם לצד השני שכתוב בקדשי קדשים פירכסה ויצאה לדרום וחזרה כשרה משמע שאם הוא הוציא היא פסולה וודאי שאין מחיצה לפסול אלא הברייתא רצתה לחדש ביצאה לחוץ א"כ גם לגבי פירכסה בעוף מדובר שיצאה לחוץ.

ר' **אבין** מסתפק אם נשפך דם מצואר העוף על הרצפה ואספו שהתורה לא מצריכה כלי שרת וא"כ כשאספו כשר, או שהתורה הצריכה מתן דם רק מהצואר ופסלה כלי שרת ולכן גם אם אספו פסול, ורבא מוכיח ממה ששנינו שאין לומר שדם חטאת העוף טעון כיבוס שכתוב **זאת** ואם נאמר שהתורה פסלה יציאת דם לכלי א"כ ממילא פסול בגלל אוירי הבגד ודם פסול לא טעון כיבוס, ורב הונא בר רב יהושע אומר שצריך את המיעוט באופן שהדביק את הכלי בצוארה.

לוי הסתפק באופן שניתז מבגד לבגד האם הדם דחה כבר את הראשון לכיבוס או שגם השני נזקק לכיבוס, ורבי אמר לו יפה שאלת וממה נפשך טעון כיבוס שאם נאמר שאם אספו כשר א"כ הדם עדיין כשר ואם נאמר שדם שנאסף אסור בכ"ז אנו סוברים כר"ע שאם היה לדם שעת הכושר ונפסל והוא נוגע בבגד הוא טעון כיבוס.

דף צג רמי בר חמא שאל את רב חסדא אם כשניתז על בגד טמא הוא טעון כיבוס ורב הונא בר רב יהושע אמר שאם הוא מסתפק בזה א"כ הוא סובר שהגם שאם היה שעת הכושר לדם והוא נפסל אינו טעון כיבוס אך ניתן לומר שרק כשנפל בזה אחר זה ולא בבת אחת, או שאין הבדל, אמר רב חסדא שזה מחלוקת ר"א ורבנן לדעת רבה כמו שתירץ אביי ששנינו שר"א אומר שאם מי נדה נטמאו הם מטהרים שהרי מזים על נדה, ואמר רבה שר"א אמר את זה בשיטת ר"ע רבו שאם מעבירים כלי על מקום טמא הוא כמונח ששנינו שאם עמד מחוץ לתנור ויש שרץ בתנור והושיט ידו לחלון ונטל לגיין והעביר על פי התנור לר"ע טמא וחכמים מטהרים, והם נחלקו שלר"ע מה שעובר מעל הוא כמונח ולחכמים הוא לא כמונח, ואביי הקשה ששנינו שר"ע מודה שאם העביר הזאה על משכב ומושב טמא שהיא טהורה שאין דבר שמטמא למעלה כלמטה מלבד כזית

בעור מהפסוק אשר יזה עליה תכבס ואין לומר שמרכים גם עור שלא הופשט שכתוב בגד וכמו שבגד מדובר בראוי לטומאה כך כל הראוי לטומאה, ור"א למד שלכאורה כתוב בגד ושק, וכל מיני בגדים,

דף צד לומדים מהפסוק אשר עליה תכבס ואין לרבות עור שהופשט שכתוב בגד וכמו שבגד מדובר שהוא מקבל טומאה כך בעור מדובר כשהוא כבר מקבל טומאה, ואמר אביי שר"א ור' יהודה נחלקו במטלית פחותה משלש אצבעות שהיא ראויה לקבל טומאה שהרי יכול לחשוב עליה, אך למ"ד שרק במקבל טומאה א"כ כל עוד לא חשב עליה היא לא מקבלת טומאה, ור"ב אומר שנחלקו בבגד שחשב עליו לעשות בו צורה שהוא ראוי לקבל טומאה אם ירצה לבטל את מחשבתו אך עדיין זה לא מקבל טומאה כל עוד לא קיצע אותה, כמו ששינוי שר"ש בן מנסיא אמר שאם חשב על עוצבא לקצע אותה היא טהורה כל עוד לא קיצע.

הכיבוס הוא רק במקום דם ובברייתא למדו שאין לומר שבניתו על מקצת בגד יכבס את כולו שכתוב אשר יזה והיינו רק מקום דם.

המשנה מוסיפה מקום הדם ודבר שראוי לקבל טומאה והיא סתמה כר' יהודה.

מה שכתוב ראוי לכיבוס בא למעט כלי שלא מכבסים אותו אלא גוררים את הדם ממנו. **במשנה** משמע שגם עור טעון כיבוס, יש להקשות ששינוי לענין שבת שאם היתה לשלשת על כר יקנחה בסמרטוט ואם היתה של עור יתן עליה מים עד שתכלה, א"כ זה לא נקרא כיבוס, מבאר אביי שמשנתנו היא כדעת אחרים שיש כיבוס בעור ששינוי שבגד ושק שהיה בו דם חטאת מכבסו וכלי ועור מגרר, ואחרים סוברים שבגד שק ועור מכבסו וכלי מגרר, ולפ"ז מה שאמר רב חייא בר אשי שזמנים רבים הוא היה לפני רב ושכשך את מנעליו במים זה כדעת רבנן, ור"ב הקשה וכי יש חולקים על כך שיש כיבוס בעור הרי יש פסוק מפורש **והבגד או השתי או הערב או כל כלי העור אשר תכבס**, אלא מבאר ר"ב שבפסוק שם וכן במשנתנו מדובר בעור רך ונחלקו בעור קשה, ומה שאמר רב חייא שהוא שכשך את מנעליו של רב במים זה בקשים וכדעת רבנן, א"כ אמר ר"ב שלא מסתבר להעמיד את הפסוק בעור רך האם התורה לא דברה אף בכלי אכסלגיא שבאים ממדינת הים שזה עור קשה שכשיש בהם צרעת הם טעונים כיבוס, אלא מבאר ר"ב שצרעת שהיא מחלחלת בעור היא מרככת אותו, ור"ב אומר שקשה לו **עמוד ב** מכרים וכסתות שהם רכים ושינוי לגבי שבת שבהיתה של עור נותן עליה מים עד שתכלה, ור"ב מבאר שכיבוס בלי כסכוס אינו כיבוס ומה שרב חייא בר אשי אמר שהוא שכשך את מנעליו של רב במים ומשמע שרק שכשך ולא כיבוס מדובר בך ולכו"ע או בקשה וכאחרים, אך בבגד אסור כיון ששוריתו זה כיבוסו, ור"ב לשיטתו שהוא אמר שאם זרק סודר למים חייב ואם זרק פשתן למים חייב, ולכאורה מובן ששייך כיבוס בסודר אך מה שייך כיבוס בזרע פשתן ואין לומר שאסור מצד צמיחתו שא"כ נאסור גם בחיטים ושעורים ואם הטעם הוא שיש בפשתן ריר והוא נדבק ע"י המים א"כ יש לאסור גם בעור ויש לומר שבזרע פשתן הוא עושה לישה, ור"ב דרש שמותר לכבס מנעל בשבת והקשה לו ר"ב פ"א מדברי רב חייא בר אשי שהוא שכשך את מנעליו של רב במים ומשמע דוקא שכשך ולא כיבוס ור"ב העמיד אמורא והוא דרש מה שאמרתי אינו נכון אלא שכשך מותר וכיבוס אסור.

בברייתא למדו שהכיבוס הוא במקום קדוש מהפסוק **תכבס במקום קדוש** ושבירת כלי חרס לומדים מהפסוק **וכלי חרס אשר תבושל בו ישבר** ומריקה ושטיפה בכלי נחושת לומדים מהפסוק **ואם בכלי נחושת בושלה ומורק ושוטף במים**.

שינוי במשנה זה חומר בחטאת מכל קדשי קדשים יש להקשות הרי יש חומרא בחטאת חיצונית שאם נכנס דמה לפניו נפסלה, אך יש לומר שזה כר"ע שכל דם שבא לכפר שנכנס לפניו פסול ואין להקשות שיש חומרא שחטאת מכפרת על חייבי כריתות שהרי חטאת של שמיעת קול לא באה על חיוב כרת, ואין לומר שיש חומרא שהיא טעונה ד' מתנות שזה כר' ישמעאל שכל דמים טעונים ד' מתנות, אך קשה שיש חומרא

של קרן ואצבע וחודה של קרן, אלא המשנה נקטה חומרא אחת מעוד כמה חומרות של חטאת.

משנה אם יצא בגד חוץ לקלעים יכנס לכבסו במקום קדוש ואם נטמא חוץ לקלעים יקרענו ויכניסו וכבסו במקום קדוש אם כלי חרס יצא מחוץ לקלעים יכניסו וישברנו במקום קדוש ואם נטמא חוץ לקלעים ינקבנו ויכניסו וישברנו במקום קדוש, אם כלי נחושת יצא מחוץ לקלעים יכניסו וימרק וישטוף במקום קדוש ואם נטמא מחוץ לקלעים יפחות אותו ויכניסו וימרק וישטוף במקום קדוש. **גמרא** רבינא מקשה מה מועיל לקרוע את הבגד כדי לכבסו הרי כשקורעו הוא כבר לא בגד, ויש לומר שהוא משאיר בו כדי מעפורת כרוחב סודר, אך קשה שרב הונא אמר שאם קרע והשאיר כדי מעפורת זה נחשב חיבור ועדיין הוא בטומאתו.

דף צה יש לומר שזה רק מדרבנן אך מדאורייתא כבר יצא מטומאתו ומותר להכניס כדי לקיים מצות כיבוס.

יש להקשות איך מכניס כלי חרס שניקב הרי התורה אמרה כלי ישבר והוא כבר לא כלי, ויש לומר שמדובר שהוא ניקב רק כשורש קטן.

יש להקשות איך ימרק כלי נחושת שנפחת הרי כתוב כלי נחושת והוא כבר לא כלי ויש לומר שאחר שהוא פחת אותו הוא מכה אותו בקורנס לחברו.

ר"ל אומר שאם מעיל של בגדי כהונה נטמא יכניס אותו בפחות משלושה על שלושה לכבסו שכתוב **לא יקרע**, ורב אדא בר אהבה מקשה ששינוי שבעבים ורכים אין בהם שם בגד בג' על ג' וא"כ גם בג' על ג' יכול להכניס את המעיל, ויש לומר שהוא חשוב אגב חיבורו בבגד, ויש להקשות הרי צריך שבעה סממנים כמו ששינוי שדם חטאת ומראות נגעים צריכים שבעה סממנים ושינוי שאחד מהסממנים הוא מי רגלים והרי אין מכניסים מי רגלים למקדש **עמוד ב** ואין לומר שהוא מבליע את המי רגלים יחד עם שאר הסממנים ויעביר את כולם יחד שהרי שינוי שאם העבירם שלא כסדרם או שהעביר את שבעתם יחד לא עשה כלום, ואין לומר שאת המי רגלים יבליע עם אחד מהסממנים שהרי שינוי שצריך לכסס ג' פעמים בכל אחד ואחד, אלא יש לומר שהוא מבליע אותם ברוק תפל כדברי ר"ל שצריך להביא רוק תפל עם כל אחד מהסממנים.

משנה בין אם בישל בכלי חרס ובין אם עירה לתוכו רותח ובין קדשי קדשים ובין קדשים קלים הם טעונים מריקה ושטיפה, ולר"ש קדשים קלים לא טעונים מריקה ושטיפה. **גמרא** שנו בברייתא שמהפסוק **אשר תבושל בו** לומדים בישול, ועירוי לומדים מהפסוק **ואשר**.

רמי בר חמא מסתפק במקרה שתלה אותו באויר תנור האם התורה הקפידה על בישול שיש בו בליעה או אפילו כשאין בו בליעה, ור"ב הוכיח מדברי המשנה שבין שבישל בו ובין שעירה רותח א"כ התורה הקפידה על דבר אחד והיינו או בישול או בליעה, ויש לדחות שבבליעה ודאי התורה הקפידה אך הספק הוא בבישול ללא בליעה, ויש להוכיח מדברי ר"נ בשם רבה בר אבוב שהתנור שבמקדש היה ממתכת ואם נאמר שהתורה הקפידה על בישול בלי בליעה מדוע לא יעשו את התנור מחרס שאין בליעה באויר תנור, ויש לדחות שיש שיירי מנחות שנאפות ויש בהם בישול ובליעה ולכן עשו ממתכת שלא יצטרכו שבירה.

רבה בר אהילאי אסר לאכול מפת שנאפתה בתנור שטחו אותו בשומן שמא יבואו לאכלה עם כותח שהוא עם חלב, ויש להקשות ששינוי שלא לשים את העיסה בחלב ואם לש הפת אסורה שלא יבואו להרגל עבירה וכן אסור לטוש את התנור באליה ואם טש אסורה הפת עד שייסיק את התנור וזה תיובתא לרבה בר אבוב שאסר אף אחר היסק, ורבינא הקשה לרב אשי מדוע רב אמר שקדרות בפסח ישברו הרי יש תקנה בהיסק, ויש לומר שרק בשל מתכת מועיל היסק, עוד יש לומר שמדובר בתנור של חרס והתירו כשהסיקו בפנים ולא מועיל לתקנו ואין לומר שייסיקו בפנים וזה יוכשר כיון שהוא לא מסיק כראוי שהוא חושש שישבר ולכן בכלי של רעפים שהסיקו מבחוץ אסורה הפת שנאפתה אחר שטשו בשומן,

דף צו לפ"ז יש להקשות מדוע התורה אמרה שישברו את הקדירות של המקדש ולא אומרים שנחזיר אותם לכבשן ביאר ר' זירא שלא עושים כבשונות בירושלים, ואביי מקשה א"כ

עדיף לעשות אשפתות בעזרה, ויש לומר שנשמט לאביי מה ששנה שמעיה בקלנבו ששברי כלי חרס נבלעים במקומם, אך קשה לדברי רבה בר אבוחה שתנור של מקדש עשוי ממתכת וניתן לעשות מחרס ולהסיקו בפנים, יש לומר ששתי הלחם ולחם הפנים נאפים בתנור וקדושתם היא בתנור א"כ הם כלי שרת ולא עושים כלי שרת מחרס **עמוד ב** ואף ר' יוסי בר' יהודה שמכשיר כלי שרת שאינם של מתכת זה רק בעץ אך לא בחרס.

רב יצחק למד לפני רמי בר חמא ואח"כ הוא עזב אותו ועבר ללמוד לפני רב ששת יום אחד פגש בו רמי בר חמא ואמר לו שכשהדוכס אוחז בידך נכנסה בך גדולה ונעשית כרב ששת לא מתאים לך ללמוד עמי אמר לו שזה לא בגלל הגדולה אלא שכשאני שואל אותך אתה עונה לי מסברא ואח"כ אני מוצא ברייתא שלא כדבריך אך כשרב ששת עונה לי מבריייתא אם אמצא ברייתא שחולקת זה לא קשה לי אמר לו רמי בר חמא שאל אותי שאלה ואענה לך כמו ברייתא, ושאל רב יצחק מה הדין אם בישראל במקצת כלי האם הוא טעון מריקה ושטיפה או לא, אמר לו שאינו טעון מריקה ושטיפה כמו דם חטאת שהוזה שצריך כיבוס רק במקום הדם אמר לו רב יצחק הרי לא שנינו כך אמר לו שמסתבר שזה כבגד שטעון כיבוס רק במקום הדם כך הכלי טעון מריקה ושטיפה רק במקום הבישול, והקשה רב יצחק שדם אינו מפעפע אך בבישול יש פעפוע, ועוד שנינו שיש חומרא בהזאה ממריקה ושטיפה שהזאה היא גם בחטאות חיצונות ובפנימיות וגם לפני זריקת הדם וזה לא קיים במריקה ושטיפה, ויש חומרא במריקה ושטיפה מהזאה שהיא נוהגת בקדשי קדשים ובקדשי קלים ואם בישראל במקצת כלי כל הכלי טעון מריקה ושטיפה מה שא"כ בהזאה, אמר רמי אם יש ברייתא איני חולק עליה אך מה הטעם לכך אמר לו שכתוב בפסוק **ואם בכלי נחושת בושלה** ואפילו במקצת כלי.

שנו בברייתא שבפסוק כתוב בישול בחטאת ולר' יהודה לומדים שאר קדשים מהפסוק קדש קדשים היא ואין לומר שמרבים תרומה שכתוב **אותה למעט תרומה**, ור"ש למד **מקדש קדשים היא** שרק קדשי קדשים טעונים מריקה ושטיפה ולא קדשים קלים, ור' יהודה למד ממה שהתורה צריכה למעט תרומה משמע שבשאר קדשים קלים יש מריקה ושטיפה, ור"ש למד **מאותה** למעט פסולה, ויש להקשות שיש ברייתא שקדירה שבישול בה בשר לא יבשל בה חלב ואם בישראל אוסר בנותן טעם אם בישראל תרומה לא יבשל בה חולין ואם בישראל אוסר בנותן טעם א"כ יוצא שגם בתרומה צריך מריקה ושטיפה, מבאר אביי שלגבי קדשים בישראל במקצת כלי צריך מריקה ושטיפה בכל הכלי אך בתרומה מספיק רק במקום הבישול, ורבה מבאר שהנ"מ היא שבקדשים המריקה היא רק במים ולא ביין ולא במזוג אך תרומה ניתן למרק אף ביין ובמזוג, ורבה בר עולא מבאר שבקדשים מספיק בצונן ואילו בתרומה צריך בחמין אך חלוק זה מובן רק למ"ד שמריקה ושטיפה זה בצונן אך למ"ד שמריקה היא בחמין ושטיפה זה בצונן יש לומר שהנ"מ היא שלגבי קדשים צריך שטיפה נוספת אחר החמין ובתרומה אין צריך.

משנה ר' טרפון אומר שכלי שבישול בו בתחילת הרגל יבשל בו כל הרגל וחכמים סוברים שיבשל בו רק עד זמן אכילה, מריקה ושטיפה: מריקה זה כמריקת הכוס ושטיפה זה כשטיפת הכוס, מריקה ושטיפה בצונן,

דף צז שפוד ואסכלא שצלו עליהם יגעיל אותם בחמין. **גמרא ר"ט** למד מהפסוק **ופנית בבוקר והלכת לאוהלך**, שהתורה עשתה את כל ימי הרגל כבוקר אחד, ורב אחדבוי בר אמי מקשה א"כ אין נותר בכל הרגל ואין לומר שאכן אין נותר שהרי ר' נתן אמר שר"ט דיבר רק על מריקה ושטיפה ולא על פיגול ונתן, אלא יש לבאר שטעמו של ר"ט הוא כדברי ר"נ בשם רבה בר אבוחה שכל יום נעשה גיעול לחברו.

חכמים אומרים עד זמן אכילה ומבאר ר"נ בשם רבה בר אבוחה שימתין כל זמן האכילה ואח"כ מורק ושוטף ור' יוחנן אמר בשם אבא יוסי בן אבא שבפסוק אחד כתוב **ומורק ושוטף** וכתוב **כל זכר בכהנים יאכל אותו** משמע שימתין בזמן האכילה ואח"כ ימרק וישטוף.

שנו בברייתא שלרבי מריקה ושטיפה בצונן ולחכמים מריקה בחמין ושטיפה בצונן, והם למדו מגיעולי עכו"ם שעשו

הגעלה בחמין, ורבי אומר שהוא לא דיבר על הגעלה אלא על המריקה ושטיפה שאחר הגעלה ורבנן אומרים שא"כ הפסוק היה צריך לכתוב מורק מורק או שוטף שוטף וכתוב בלשון אחרת ללמד שמריקה זה בחמין ושטיפה בצונן, ורבי אומר שאי אפשר לכתוב מורק מורק או שוטף שוטף שא"כ היינו מבינים שיש לשוטף פעמיים אלא זה מלמד שמריקה זה כמריקת הכוס מבפנים ושטיפה היא כשטיפת הכוס מבחוץ.

משנה אם בישראל קדשים וחולין או קדשי קדשים וקדשים קלים אם יש בהם בנותן טעם יאכלו הקלים כחמורים ואינם טעונים מריקה ושטיפה ואינם פוסלים במגע, אם נגע ריקק ברקיק או חתיכה נגעה בחתיכה לא נאסרו כל הרקיקים וכל החתיכות אלא רק במקום שבלע. **גמרא** יש לבאר בדברי המשנה שכשהתבשלו קדשים עם חולין וקדשי קדשים עם קדשים קלים אם יש בנותן טעם יאכלו הקלים כחמורים והם טעונים מריקה ושטיפה ופוסלים במגע ואם אין בהם בנותן טעם הקלים לא נאכלים כחמורים ואינם טעונים מריקה ושטיפה ואינם פוסלים במגע, אך קשה שאמנם אינם טעונים מריקה ואינם פוסלים במגע, אך קשה שאמנם אינם טעונים מריקה אחר זמן קדשי קדשים אך הם טעונים אחר זמן קדשים קלים, מבאר רבא שזה לדעת ר"ש שקדשים קלים לא טעונים מריקה ושטיפה, ולרבה מובן מדוע המשנה נוקטת שני אופנים קדשים בחולין וקדשים קלים בקדשי קדשים אך לאביי קשה מדוע נקטו שני אופנים, ויש לומר שאם היה כתוב רק קדשים בחולין היינו אומרים שרק חולין מבטלים את הקדשים כי הם לא מינם אך קדשים קלים בקדשי קדשים שהם מינם זה לא יתבטל ואם היה כתוב קדשים בקדשים היינו אומרים שרק בקדשים שהם חזקים יש להם כח לבטל קדשים אחרים אך לחולין לא יהיה כח לבטל קדשים.

שנו בברייתא על הפסוק **כל אשר יגע** שיתכן לומר שגם כשלא בלע יאסר כתבה התורה **בבשרה עמוד ב** ללמד שצריך להבלע בבשרה ואין לומר שגם בנגע במקצת חתיכה יהיה פסול הכל שכתוב **יגע** שרק הנוגע פסול ויחתוך את המקום שבלע, ומבשרה ממעטים מה שנגע בגידים עצמות קרנים וטלפים, **מיקדש** לומדים שנעשה כמה אם היא פסולה יפסל ואם היא כשרה יאכל כחמור שבה, אך קשה שנאמר שיבא עשה של אכילת קדשים וידחה את הלאו של לא תאכל של פסולה אמר רבא שאין עשה שבמקדש דוחה לא תעשה שכתוב **ועצם לא תשברו בו** ור"ש בן מנסיא דרש שאף עצם שיש בה מוח לא ישבור ולא אומרים שיבא עשה של אכילת פסח וידחה את הלאו של **לא תשברו**, ורב אשי מבאר שיקדש הוא עשה ועשה לא דוחה לא תעשה ועשה.

מצאנו שחטאת מקדשת בלוע ומבאר שמואל בשם ר"א ששאר קדשים לומדים מהפסוק **זאת התורה לעולה ולמנחה לחטאת ולאשם ולמילואים ולזבח השלמים**, **לעולה** לומדים שכמו שעולה טעונה כלי כך כל הקרבנות טעונים כלי, ואין לפרש שהכוונה למזרק שהרי כבר למדנו משלמי ציבור **ויקח משה חצי הדם וישם באגנות** אלא הכוונה שהשחיטה היא בסכין ובעולה לומדים מהפסוק **וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת** ושם הוא היה עולה שכתוב **ויעלהו לעולה תחת בנו**, ממנחה לומדים שכמו שמנחה נאכלת רק לזכרי כהונה כך שאר הקרבנות של הכהנים נאכלים רק לזכרים, ואין לומר שהכוונה לחטאת ואשם שהרי כתוב בהם להדיא **כל זכר בכהנים יאכלנו** אלא ממנחה לומדים לשלמי ציבור, ואמנם שלמי ציבור למדו כבר מריבוי הפסוק **בקדש הקדשים תאכלנו כל זכר יאכל אותו** וזה מלמד ששלמי ציבור נאכלים רק לזכרי כהונה, אלא יש תנאים לומדים ממנחה ויש שלמדו משלמי ציבור.